

Umetniška gimnazija – glasbena smer

Modul B: petje – inštrument

Učni načrt

CITRE

OBVEZNI PREDMET

420 ur

Učni načrt
CITRE
Obvezni predmet (420 ur)

Učni načrt so pripravili:

Predsednica predmetne skupine:

Irena Zdolšek, prof., Glasbena šola Celje

Člana:

Helena Hartman, prof., Glasbena šola Rogaška Slatina

Peter Napret, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Vodja in koordinator predmetnih skupin:

Boris Štih, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Vsebinsko prenavo srednjega glasbenega šolstva je pripravila in izvedla nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v mandatu 2011–2015.

Recenzenta:

doc. Georg Glasl, Hochschule für Musik und Theater München

Dalibor Bernatovič, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Jernej Pikalo**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof. mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof.**, in **mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_o_draslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.615(0.034.2)

ZDOLŠEK, Irena, 1985-

Učni načrt. Citre [Elektronski vir] : obvezni predmet : 420 ur / [pripravili Irena Zdolšek, Helena Hartman, Peter Napret]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2013. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument)

ISBN 978-961-03-0172-1 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Hartman, Helena 3. Napret, Peter
271417600

Učni načrt sloni na domači in tuji literaturi in najnovejši pedagoški doktrini in praksi na področju instrumentalnega pouka.

Učni načrt za citre je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 161. seji 19. decembra 2013.

VSEBINA

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI	4
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
4	STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	17
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	19
5.1	Preverjanje in ocenjevanje znanja	20
5.2	Medpredmetne povezave	21
6	MATERIALNI POGOJI	21
7	ZNANJA IZVAJALCEV	21

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet citre je obvezni predmet v programu umetniške gimnazije, glasbena smer, modul B: petje – inštrument. Pouk predmeta citre poteka v skupnem obsegu 420 ur.

Citre so dolgo iskale svoj položaj med bolj uveljavljenimi glasbili. V Evropo so prišle iz Azije. Neposredni predhodnik koncertnih citer so različne oblike ljudskih citer, predvsem nemške citre Scheitholt. Za začetek koncertnih citer štejemo leto 1838, ko sta Johann Petzmayer in Nikolaus Weigl oblikovala enotno uglasitev strun na citrah. V drugi polovici 19. stoletja se je poleg standardne (münchenske) uglasitve razvila tudi dunajska uglasitev, ki pa ni doživela koncertnega razvoja. Velik razcvet so citre doživele v 20. stoletju. Sodobni skladatelji ter citrarski virtuozji 20. in 21. stoletja so jim dali ugled. Vse več je skladateljev, ki pišejo tudi za citre, na citrah pa se izvajajo tudi priredbe stare glasbe. Notni zapis za citre pišemo v dveh ključih, podobno kot za klavir, harfo ipd. Na citrah tako lahko igramo homofone in polifone skladbe. V bistvu so citre solistično koncertno glasbilo, vendar omogoča igranje nanje tudi sodelovanje v različnih komornih skupinah, tudi z drugimi glasbili, ter v citrarskemu orkestru (tudi z različnimi vrstami citer, kot so basovske, altovske, diskantne, kvintne citre). Danes priljubljenost citer narašča skoraj v vseh glasbenih zvrsteh (tudi v jazzu), močen razvoj pa doživljajo na področju sodobne resne glasbe.

Dijaki* so deležni poleg urjenja v igri svojega glasbila tudi vseh strokovnih in drugih splošnih vedenj. Pouk citer je tako mnogo več kot le urjenje veščin, saj neposredno vpliva na intelektualni, emocionalni in celostni umetniški razvoj mlade osebnosti.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu citre:

- obvladujejo tehnične prvine izvajalske tehnike igre na citre (urejanje in postavitev rok, ustvarjanje osnovnega stika s strunami, igra z naprstnikom, tehnika na prostih strunah, oblikovanje tona, menjava lege);
- pridobivajo, poglobljajo in usvajajo izvajalsko tehniko ter se usposabljujejo za obvladovanje vseh izraznih značilnosti svojega glasbila;
- ob odkrivanju glasbenih vrednot gradijo svojo osebnost in identiteto;

---

* V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (dijak za *dijaka* in *dijakinjo*, učitelj za *učitelja* in *učiteljico*).

- izpopolnjujejo interpretacijo literature vseh slogovnih obdobj od renesanse naprej;
- osvetljujejo pomen citer in pomen literature zanje skozi zgodovino;
- razvijajo kritično presojo obravnavane literature glede ravni umetniške kakovosti;
- razvijajo odprto odnos do vseh zvrsti glasbe;
- ob izvajalski praksi, s poudarkom na samozavestnem in prepričljivem nastopanju, urejajo tok misli v času nastopanja in utrjujejo samonadzor;
- uporabljajo glasbo za sredstvo komunikacije;
- utrjujejo sposobnost točnega uglaševanja glasbila; skrb za urejenost glasbila (strune, naprstnik, pravilna drža telesa in rok, višina mize);
- utrjujejo ritem in izboljšujejo branje notnega zapisa;
- pomnijo ritmične vzorce, spoznavajo členjenje in pomen glasbenih misli;
- ob vadbi svojega glasbila prenašajo v prakso zakonitosti glasbene teorije in s tem poglobljajo znanja teoretičnih zakonitosti glasbenega stavka;
- ob razumevanju in praktičnem usvajanju zakonitosti glasbene teorije razvijajo tudi matematična znanja, pa tudi osnove znanosti in tehnologije;
- razvijajo svojo nadarjenost oziroma muzikalne in inštrumentalne sposobnosti (glasbeno pomnjenje, slušne predstave, koncentracijo, harmonsko občutje, čut za obliko in strukturo, smisel za skladnost, slogovne značilnosti);
- dijaki skupaj s svojim učiteljem sodelujejo s slovenskimi skladatelji pri nastajanju novih skladb za citre in ob igranju glasbe slovenskih skladateljev spoznavajo in na nastopih predstavljajo našo glasbeno ustvarjalnost širši javnosti;
- negujejo estetsko doživljanje in si ostrijo glasbeni okus (obiskovanje koncertov in poslušanje posnetkov);
- osveščajo in razvijajo sposobnost/zmožnost načrtovanja učenja;
- razvijajo vztrajnost, disciplino, koncentracijo, spomin, posluš, motoriko, psihofizično kondicijo in pozitivni odnos do dela;
- razvijajo improvizacijo;
- razvijajo izvajalske spretnosti in koordinacijo gibanja;
- se učijo dihanja z glasbo in razvijajo svojo muzikalnost;
- razvijajo sposobnost javnega nastopanja in koncentracije;
- osveščajo in razvijajo sposobnost načrtovanja učenja;

- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo glasbene sposobnosti in splošne muzikalne predstave ter utrjujejo doseženo predznanje;
- ob sistematični vadbi razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost, samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela;
- se sporazumevajo v slovenščini in skrbijo za kakovost učnega jezika;
- negujejo narodno identiteto in razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti;
- spoznavajo enakost in različnost slovenske in evropske glasbene dediščine;
- spoznavajo, razumevajo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih;
- za uspešnejše doseganje učnih ciljev kritično uporabljajo računalniško informacijsko tehnologijo in pridobivajo podatke iz različnih, tudi elektronskih virov;
- se ob igranju seznanjajo z vrhunskimi dosežki glasbene ustvarjalnosti različnih slogovnih obdobj;
- razumejo in usvojijo zakonitosti glasbene teorije ter znajo teoretično znanje uporabiti v primerih iz glasbene literature;
- razvijajo v sebi potrebe po glasbenem izražanju;
- se usposabljujejo za samostojno delo in nadaljnje glasbeno izobraževanje;
- na različne načine predstavljajo izdelke svojega dela in predstavljajo dosežke glasbene ustvarjalnosti (prirejajo ljudsko glasbo za citre in transkribirajo staro glasbo);
- pri komorni igri in projektne delu (lahko tudi pri citrarskem orkestru) utrjujejo dobre oblike socialnosti, si privzgamajo pravila za enakopravno sodelovanje ter razvijajo in izboljšujejo vzajemne odnose;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih, si pridobivajo samoiniciativnost in podjetnost;
- se vključujejo v domača in mednarodna šolska partnerstva in spoznavajo raznolika kulturna okolja (npr. sodelovanje na glasbenih festivalih);
- gradijo svojo ambicioznost in samozavest z udeležbo na državnih in mednarodnih tekmovanjih, solistično in v raznih komornih sestavih;
- oblikujejo svojo osebnost in identiteto;
- dosega raven tehničnega znanja in muzikalne zrelosti, da lahko nadaljujejo izobraževanje ali se vključijo kot glasbeniki v razne komorne sestave ali citrarski orkester;
- se usposabljujejo za svoje bodoče delo.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obvladajo in po potrebi popravljajo osnove tehnike igranja desne roke: <ul style="list-style-type: none"> • enoglasje (posamezni prsti), • večglasje (akordična postavitvev), • večje vključevanje mezinca v igro, • izboljševanje tehnike dušenja strun s prsti oziroma z robom dlani, • razvijanje orientacije prstov; • obvladajo in po potrebi popravljajo osnove tehnike igranja leve roke: <ul style="list-style-type: none"> • dvoglasje, terce, sekste, oktave (obvladovanje in utrjevanje prstov), • večglasje (akordi), • postavljanje prstov leve roke, • delovanje leve roke pri menjavi strun in pri menjavi leg, • razvijanje orientacije prstov; • razvijajo hitrosti igranja; • razvijajo koordinacijo leve in desne roke; • razvijajo igranje legata (utrjevanje); • spoznavajo tehniko menjalnega naprstnika (ga uvajajo oziroma po potrebi popravljajo osnove); • igrajo lestvice in ustrezne kadence v počasnem tempu na prostih strunah in v različnih legah na ubiralki; • razvijajo kromatiko v različnih legah po vseh strunah; • utrjujejo temeljna znanja iz solfeggia za uspešen razvoj slušnih predstav in branja basovskega in violinskega ključa; • razvijajo muzikalno oblikovanje: <ul style="list-style-type: none"> • oblikovanje tona, motiva in fraze, • izstopanje melodične linije v skladbah, grajenih na principu akordičnih figuracij, • izstopanje tematičnega gradiva v polifonskih skladbah, • diferencirana artikulacija (portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato, trilček, vibrato), 	<ul style="list-style-type: none"> • S. Schneider, Zitherschule 2 (Hofmeister) • R. Grünwald, Meine Methode (Grünwald) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler) • G. Andrich – I. Jordan, Übungen für den Wechselschlagring 1, 2 (Psalteria) • D. Jutzi, 62 Übungen zur Ausbildung der rechten Hand (Grünwald) • P. Suitner, Rhythmische Übungen (Preissler) • I. Zdolšek, Citre 3 in Citre 4 (KUD Citre) • C. Galič, 100 slovenskih pesmi za citre (za desno roko) (Zlati zvoki)

<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo dinamične diferenciacije, agogike in barvne raznolikosti kot sredstvo poglobljene interpretacije; • se uvajajo v improvizacijo. 	
--	--

3.1.2 Etude

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izvajajo etude, ki dopolnjujejo vsebine in tehnične prvine, ki jih obravnavamo na tehničnem področju, • razvijajo tehniko menjalnega naprstnika, • razvijajo tehniko igranja na prostih strunah, • razvijajo hitrost igranja, • razvijajo koordinacijo leve in desne roke, • igrajo legato. 	<ul style="list-style-type: none"> • M. Giuliani, Etüden (Psalteria) • R. Grünwald, Die Kunst der Geläufigkeit 1, 2 • R. M. Thibaut, 10 leichte klassische Etüden von F. Sor und D. Aguado (Grünwald) • S. Schneider, Die Kunst der Zithertechnik 1 (Hofmeister) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler) • I. Zdolšek, Citre 3 in Citre 4 (KUD Citre)
---	--

3.1.3 Priredbe stare glasbe (renesansa, barok)

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo arpeggio navzgor in navzdol; • razvijajo muzikalno oblikovanje: <ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo ton, motiv in frazo, • izstopenje melodične linije v skladbah, grajenih na principu akordičnih figuracij, • izstopenje tematičnega gradiva v polifonskih skladbah, • diferencirana artikulacija (portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato, trilček, vibrato), • razvijajo dinamično diferenciacijo, agogiko in barvno raznolikost kot sredstvo poglobljene interpretacije. 	<ul style="list-style-type: none"> • P. Suitner, Die Ausseer Gitarrentabulatur (Preissler) • P. Suitner, Lautenmusik aus dem 16.–18. Jh. (Preissler) • I. Jordan, Alte Musik, Kleine Solostücke, Band 1, 2 (Psalteria) • R. M. Thibaut, Renaissancemusik (Grünwald) • M. Muhr, Tanzmusik aus alter Zeit, Band 1, 2 (Grünwald) • J. S. Bach, Suita BWV 1007 (Psalteria)
--	--

3.1.4 Klasika, romantika

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo fraze, dinamiko, artikulacijo in druge prvine, primerne slogovnemu obdobju. 	<ul style="list-style-type: none"> • F. Schubert, 8 Ländler in B-Dur (Edition Zither) • W. A. Mozart, 11 Menuette (Psalteria) • W. O. Mickenschreiber, Sonatine II v D-duru, op. 53 • J. Haustein, Variationen über ein Original Thema, op. 113 • A. Smetak, Ungarischer Tanz für Zither, op. 40
---	---

3.1.5 Glasba 20. in 21. st.

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordinirajo prste desne roke (različni prijemi in različne kombinacije prstov); 	<ul style="list-style-type: none"> • P. Hoch, Suite en miniature (Grünwald) • P. Hoch, Zeilen 1, 2 (Grünwald)
---	---

<ul style="list-style-type: none"> • igrajo težje ritme; • diferencirajo artikulacijo in zvočne efekte: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato, trilček, vibrato; • razvijajo dinamično diferenciacijo, agogiko in barvno raznolikost. 	<ul style="list-style-type: none"> • G. Lack, Pet elegij za citre (Grünwald) • I. Jordan, Mikroludien 1, 2 (Psalteria) • P. Kiesewetter, GIL 1, 2 (Založba 4'33") • D. Hofmann, Irrgartenlieder (Založba 4'33") • F. G. Knotzinger, Kleine Vortragsstücke (Grünwald)
---	---

3.1.6 Druge skladbe	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo literaturo, • spoznavajo različne estetike in slogovna izražanja. 	<ul style="list-style-type: none"> • S. Schneider, Variationen über das Berglied Üba d' Alma (Schneider) • P. Hoch, Jüdische Lieder und Tänze aus Ost-Europa und Israel (samozaložba) • T. Plahutnik, Je dro' lušno poleti (samozaložba) • T. Plahutnik, Slovenske ljudske (CDS) • P. Suitner, Europäische Lieder und Tänze I, II (Spielbuch 4, 5) (Suitner) • U. Schmid, Volksmusik aus alter und neuer Zeit (Psalteria) • F. Golden – F. Wilhelm, Andere Saiten 1, 2 (Grünwald) • R. Zollitsch, Neues für Zither (Grünwald) • R. M. Thibaut, Ragtime, Blues und Folk (Grünwald)

3.1.7 Skladbe slovenskih avtorjev	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo dela slovenskih skladateljev ustrezne tehnične zahtevnosti. 	Zaradi pomanjkanja slovenskih del za citre smiselno izberemo skladbo iz 3.3.7 oziroma nova nastajajoča dela.

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo tehnike igranja desne roke, poudarek na mezincu; • razvijajo dušenje v levi in v desni roki; • razvijajo tehniko igranja z menjalnim naprstnikom; • razvijajo orientacijo prstov leve in desne roke; • razvijajo hitrost igranja; • igrajo legato in razvijajo fraziranje; • razvijajo dvoglasje, terce, sekste, oktave; • razvijajo različne vrste vezajev in vezav (vezaj navzgor, vezaj navzdol, odprta in zaprta vezava z naprstnikom); • zmorejo zadostiti višjim zahtevam in bolj zapletenim ritmom v lestvicah; • igrajo durove in molove lestvice v obsegu 	<ul style="list-style-type: none"> • S. Schneider, Zitherschule 2 (Hofmeister) • R. Grünwald, Meine Methode (Grünwald) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler) • G. Andrich – I. Jordan, Übungen für den Wechselschlagring 1, 2 (Psalteria) • D. Jutzi, 62 Übungen zur Ausbildung der rechten Hand (Grünwald) • P. Suitner, Rhythmische Übungen (Preissler) • I. Zdolšek, Citre 3 in Citre 4 (KUD Citre)

<p>dveh in treh oktav, z menjavo leg, na ubiralki in prostih strunah (sočasno, tudi s protipostopom);</p> <ul style="list-style-type: none"> • igrajo akordične kadence durovih in molovih tonaliteta v višjih legah; • razvijajo kromatiko v različnih legah po vseh strunah; • razvijajo muzikalno oblikovanje: <ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje in interpretacija daljših cikličnih oblik, • spoznavanje in interpretacija daljših svobodnih oblik, • poglobljanje ustrezne interpretacije skladb različnih slogov, • razvijanje dinamične in barvne diferenciacije; • razvijajo artikulacijo in efekte: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato; • spoznavajo naravne in umetne flageolette – teoretično seznanjanje in praktična uporaba; • spoznavajo scordaturo – preuglasitev strun; • razvijajo vibrato; • razvijajo arpeggio; • razvijajo improvizacijo. 	
---	--

<p>3.2.2 Etude</p>	
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izvajajo etude, ki dopolnjujejo vsebine in tehnične prvine, ki jih obravnavamo na tehničnem področju; • razvijajo tehniko menjalnega naprstnika; • razvijanje hitrosti igranja; • razvijajo koordinacijo leve in desne roke; • utrjujejo moč mezinca v desni roki; • izpopolnjujejo igranje legata. 	<ul style="list-style-type: none"> • M. Giuliani, Etüden (Psalteria) • R. Grünwald, Die Kunst der Geläufigkeit 1, 2 (Grünwald) • R. M. Thibaut, 10 leichte klassische Etüden von F. Sor und D. Aguado (Grünwald) • S. Schneider, Die Kunst der Zithertechnik 2 (Hofmeister) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler)

3.2.3 Priredbe stare glasbe (renesansa, barok)

Dijaki:

- razvijajo muzikalno oblikovanje:
    - spoznavajo in interpretirajo daljše ciklične oblike,
    - oblikujejo ton, motiv in frazo,
    - izstopenje melodične linije v skladbah, grajenih na principu akordičnih figuracij,
    - izstopenje tematičnega gradiva v polifonskih skladbah,
    - diferencirana artikulacija (portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato, trilček, vibrato);
  - razvijajo legato;
  - razvijajo arpeggio navzgor in navzdol;
  - igrajo zahtevnejše priredbe stare glasbe.
- P. Suitner, Tänze aus der Renaissance (Preissler)
  - L. de Milan, Vihuelamusik (Psalteria)
  - J. Dowland, Lautenmusik (Preissler)
  - R. M. Thibaut, Barockmusik (Grünwald)
  - S. L. Weiss, Fantasie IX (Edition Zither)
  - S. L. Weiss, Capriccio (Edition Zither)
  - R. de Visee, Suita v f-molu (Psalteria)

3.2.4 Klasika, romantika

Dijaki:

- oblikujejo frazo, dinamiko, artikulacijo in druge prvine, primerne slogovnemu obdobju.
- J. A. Benda, Sonatina II (Edition Zither)
  - H. F. von Reigersberg, Sonatina v g-molu, op. 45 (Grünwald)
  - H. Ludwig, Konzert-Rondo v D-duru, op. 63
  - W. O. Mickenschreiber, Idylle, op. 42 št. 1

3.2.5 Glasba 20. in 21. stoletja

Dijaki:

- koordinirajo prste desne roke (različni prijemi in različne kombinacije prstov);
  - igrajo različne ritme sočasno v basovskem in violinskem ključu;
  - diferencirajo artikulacijo in zvočne efekte: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato, trilček, vibrato;
  - razvijajo dinamično diferenciacijo, agogiko in barvno raznolikost.
- G. Lack, Pet elegij za citre (Grünwald)
  - T. Hlouschek, 6 Bagatellen (Grünwald)
  - A. von Beckerath, Variationen eines altbayerischen Liedes (Grünwald)
  - P. Kiesewetter, GIL 1, 2 (Založba 4'33")
  - E. Giuliani, Daydreams (Psalteria)
  - H. Oberlechner, Preludij (Psalteria)
  - D. Hofmann, Sonatina fantastica (Edition Zither)

3.2.6 Druge skladbe

Dijaki:

- spoznavajo literaturo;
  - spoznavajo različne estetike in slogovna izražanja.
- P. Hoch, Jüdische Lieder und Tänze aus Ost-Europa und Israel (samozaložba)
  - T. Plahutnik, Slovenske ljudske (CDS)
  - P. Suitner, Europäische Lieder und Tänze 1, 2 (Preissler)
  - P. Suitner, Volkslieder aus aller Welt (Helbling)
  - R. Grünwald, 23 Volkslieder aus der Steiermark (Grünwald)

	<ul style="list-style-type: none"> • F. Golden – F. Wilhelm, Andere Saiten 3, 4 (Grünwald) • R. Zollitsch, Neues für Zither (Grünwald) • R. M. Thibaut, Ragtime, Blues und Folk (Grünwald)
--	---

3.2.7 Skladbe slovenskih avtorjev	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo dela slovenskih skladateljev ustrezne tehnične zahtevnosti. 	Zaradi pomanjkanja slovenskih del za citre smiselno izberemo skladbo iz 3.3.7 oziroma nova nastajajoča dela.

3.3.1 Tehnične in muzikalne prvine	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo spretnost in izenačenost prstov desne roke (na podlagi lestvic, akordov in kadenc); • razvijajo spretnost in samostojnost prstov leve roke; • razvijajo spretnost menjave leg v enoglasju, dvoglasju in večglasju; • razvijajo tehniko igranja z menjalnim naprstnikom pri večglasju; • razvijajo hitrost igranja; • razvijajo arpeggio (kombinacija ubiralke in prostih strun); • razvijajo durove in molove lestvice v obsegu dveh in treh oktav (modeli, ki jih izvajamo po načelu transpozicije) /sočasno, s protipostopom/; • razvijajo akordične kadenca durovih in molovih tonalitet (modeli, ki jih izvajamo po načelu transpozicije); • razvijajo kromatiko v različnih legah po vseh strunah; • razvijajo celotonsko lestvico (tudi sočasno); • razvijajo muzikalno oblikovanje: <ul style="list-style-type: none"> • interpretirajo zahtevnejša dela znanih glasbenih oblik, • spoznavajo in interpretirajo skladbe s sodobnimi kompozicijskimi stavki, • razvijajo dinamično in barvno diferenciacijo, • poglobljajo ustrezno interpretacijo skladb različnih slogov; • razvijajo artikulacijo in efekte na ubiralci in v prostih strunah: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato; 	<ul style="list-style-type: none"> • R. Grünwald, Meine Methode (Grünwald) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler) • I. Zdolšek, Citre 4 (KUD Citre)

<ul style="list-style-type: none"> • uporabljajo posebne efekte, imitirajo npr. udarjanje po strunah, uporaba različnih pripomočkov (slide, violinski lok ipd.); • se seznanjajo z različnimi novostmi v zapisovanju in izvajanju sodobnih skladb; • spoznavajo naravne in umetne flageolette; • spoznavajo scordaturo – preuglasitev strun; • razvijajo občutek za čistost in lepoto tona – razvijanje legata, fraziranja, vibrata; • razvijajo barvno diferenciacijo (sul ponticello in sul tasto); • se navajajo na samostojno delo pri interpretacijski izdelavi; • razvijajo improvizacijo. 	
--	--

3.3.2 Etude	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> • izvajajo etude, ki nadgrajujejo spretnost v menjavi leg v hitrejših tempih, v različnih prstnih kombinacijah in ritmičnih figuracijah; • razvijajo večjo natančnost pri tehniki menjalnega naprstnika čez več strun; • razvijajo hitrosti igranja; • razvijajo koordinacijo leve in desne roke; • igrajo legato; • razvijajo artikulacijo. 	<ul style="list-style-type: none"> • M. Giuliani, Etüden (Psalteria) • R. Grünwald, Die Kunst der Geläufigkeit 2 (Grünwald) • S. Schneider, Die Kunst der Zithertechnik 2 (Hofmeister) • B. Jestl, 10 Inventionen (Edition Zither) • P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler)

3.3.3 Priredbe stare glasbe (renesansa, barok)	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> • izvajajo izrazitejši motivične diferenciacije ritma in dinamike glede na slogovno opredeljenost umetnostnih obdobj; • razvijajo fraziranje in diferenciranje igranja, primerne glasbenemu slogu; • razvijajo artikulacijo in efekte na ubiralki in na prostih strunah: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato; • igrajo zahtevnejše priredbe stare glasbe. 	<ul style="list-style-type: none"> • J. S. Bach, Suita za violončelo št. 2, BWV 1008 (Edition Zither) • S. L. Weiss, Sonata v g-molu (Grünwald) • A. G. Logi, Partie (Edition Zither) • S. L. Weiss, Fantazija v c-molu (Edition Zither) • P. Suitner, Lautentabulaturen und Stimmbücher (Preissler) • R. M. Thibaut, Barockmusik (Grünwald)

3.3.4 Klasika, romantika	
Dijaki:	
<ul style="list-style-type: none"> • oblikujejo fraze, dinamiko, artikulacijo in druge prvine, primerne slogovnemu obdobju; • izvajajo virtuosnejše skladbe in ciklična dela; • razvijajo pomnjenje glasbenih vsebin z igranjem na pamet. 	<ul style="list-style-type: none"> • J. A. Benda, Sonatina VI (Edition Zither) • M. Chiesa, Sonata v C-duru (Tympanon) • F. Kollmaneck, Sonata v A-duru, op. 349 • J. Swoboda, Konzertino v G-duru za citre, op. 231 • W. O. Mickenschreiber, Stimmungsbilder – Fantazija, op. 43

3.3.5 Glasba 20. in 21. st.

Dijaki:

- spoznavajo novo literaturo za citre in transkripcije drugih glasbil;
  - razvijajo diferencirano artikulacijo in dinamično diferenciacijo, agogiko in barvno raznolikost kot sredstvo poglobljene interpretacije;
  - izvajajo posebne zvočne efekte, imitirajo npr. udarjanje po strunah, uporabljajo različne pripomočke (slide, violinski lok ipd.).
- B. Kovats, Suite Hommage a Goldoni (Preissler)
  - P. Kiese Wetter, GIL 1, 2 (Založba 4'33")
  - R. G. Knabl, Insel musik (Edition Zither)
  - D. Hofmann, Sparkling waves (Založba 4'33")
  - A. von Beckerath, Thema und Variationen (Grünwald)
  - H. Oberlechner, Puzzle (Psalteria)
  - E. Giuliani, Daydreams (Psalteria)

3.3.6 Druge skladbe

Dijaki:

- spoznavajo literaturo različnih glasbenih zvrsti;
  - spoznavajo različne estetike in slogovna izražanja;
  - vzpostavljajo odnos z umetnostjo in s kulturo različnih narodov.
- P. Hoch, Jüdische Lieder und Tänze aus Ost-Europa und Israel (samozaložba)
  - T. Plahutnik, Slovenske ljudske (CDS)
  - G. Glasl, Alpenländische Lieder und Tänze (Preissler)
  - H. Oberlechner, Stadel Weisen und feierliche Stücke, 2 Bände (Psalteria)
  - F. Golden – F. Wilhelm, Andere Saiten 3, 4 (Grünwald)
  - R. M. Thibaut, Ragtime, Blues und Folk (Grünwald)
  - P. Sommer, Drei Stücke für Diskantzither (Grünwald)

3.3.7 Skladbe slovenskih avtorjev

Dijaki:

- spoznavajo dela slovenskih skladateljev ustrezne tehnične zahtevnosti;
  - ob njih spoznavajo slovensko glasbeno ustvarjalnost.
- Ž. Stanič, Zbirka Pravljice za citre solo (CDS)
  - J. Dovč, Valček zanjo (CDS)
  - I. Zdolšek – S. Vollmaier, Amarilis – Zvezdasti janež za duo citre in violina (KUD Citre)
  - Č. S. Voglar, Dva nokturna za duo citer (KUD Citre)
  - I. Zdolšek, izbor skladb iz učbenikov Citre 1–4 (KUD Citre)

3.4.1 Tehnične in muzikalne prvine

Dijaki:

- izpopolnjujejo tehniko po potrebi (npr. menjalni naprstnik, triler, tremolo, dušenje idr.);
  - razvijajo spretnost in izenačenost prstov desne roke (na podlagi lestvic, akordov in kadenc);
- R. Grünwald, Meine Methode (Grünwald)
  - P. Suitner, Das kleine Saitenspiel (Preissler)

<ul style="list-style-type: none"> • razvijajo spretnost in samostojnost prstov leve roke; • razvijajo spretnost menjave leg v enoglasju, dvoglasju in večglasju; • obvladujejo igro na višji in virtuozi težavnostni stopnji; • samostojno razvijajo barvno diferenciacijo; • razvijajo scordaturo – preuglasitev strun; • se seznanjajo z različnimi novostmi v zapisovanju in izvajanju sodobnih skladb; • igrajo durove in molove lestvice v obsegu dveh in treh oktav (modeli, ki jih izvajamo po načelu transpozicije, sočasno, s protipostopom); • igrajo akordične kadence durovih in molovih tonalit (modeli, ki se izvajajo po načelu transpozicije); • razvijajo kromatiko v različnih legah po vseh strunah; • interpretirajo zahtevnejša dela znanih glasbenih oblik s posebnim poudarkom na delih iz 20. in 21. stoletja; • poglobljajo individualno interpretacijo; • razvijajo lastno improvizacijo. 	
--	--

3.4.2 Etude	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • izvajajo etude in skladbe, ki obravnavajo vso bistveno tehniko za citre. 	<ul style="list-style-type: none"> • P. Kiesewetter, <i>Zbirka GIL 1, 2</i> (Založba 4'33") • B. Jestl, <i>10 Inventionen</i> (Edition Zither) • P. Suitner, <i>Das kleine Saitenspiel</i> (Preissler)

3.4.3 Priredbe stare glasbe (renesansa, barok)	
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo osebni glasbeni izraz in dvigujejo raven univerzalne glasbene estetike; • razvijajo fraziranje in diferenciranje igranja, primerne glasbenemu slogu; • samostojno razvijajo barvno diferenciacijo; • razvijajo diferencirano artikulacijo in efekte na ubiralki in v prostih strunah: portato, glissando, non legato, staccato, etouffé, pizzicato. 	<ul style="list-style-type: none"> • J. S. Bach, <i>Suita za violončelo št. 2</i>, BWV 1008 (Edition Zither) • S. L. Weiss, <i>Sonata v B-duru</i> (Grünwald) • S. L. Weiss, <i>Suita v f-molu</i> (Psalteria) • G. A. Brescianello, <i>Partita XVI</i> (Psalteria) • J. Dowland, <i>Lautenmusik</i> (Preissler)

3.4.4 Klasika, romantika

Dijaki:

- oblikujejo fraze, dinamiko, artikulacijo in druge prvine, primerne slogovnemu obdobju;
  - izvajajo virtuozejše skladbe in ciklična dela;
  - dosegajo aktiven samonadzor in stabilnost pri izvajanju;
  - izpopolnjujejo hitrejšo učenje na pamet in analitično pomnjenje glasbenih vsebin.
- J. A. Benda, Sonatina IX (Edition Zither)
  - W. O. Mickenschreiber, Zither-Sonate v e-molu, op. 81 (Grünwald)
  - W. O. Mickenschreiber, Künstlerweisen – Konzertstück, op. 10
  - F. Kollmaneck, An die Freude – Fantasie

3.4.5 Glasba 20. in 21. stoletja

Dijaki:

- spoznavajo novo literaturo za citre in transkripcije drugih glasbil;
  - se seznanjajo z novejšimi kompozicijskimi pristopi in njihovo inštrumentalno izvedbo;
  - razvijajo diferencirano artikulacijo in dinamično diferenciacijo, agogiko in barvno raznolikost kot sredstvo poglobljene interpretacije;
  - spoznavajo posebne zvočne efekte, imitirajo npr. udarjanje po strunah, uporabljajo različne pripomočke (slide, violinski lok ipd.).
- I. Jordan, DREIve (Psalteria)
  - I. Jordan, Unlimited Strings – DADA (Psalteria)
  - L. Traiger, Inter-Mountain Journeys (Edition Zither)
  - F. Schwenk, Insaturabilien 2 (Edition Zither)
  - F. Schwenk, Nouvel air chinois (Edition Zither)
  - W. Hiller, Kithára (Založba 4'33")
  - E. Giuliani, Daydreams (Psalteria)

3.4.6 Druge skladbe

Dijaki:

- spoznavajo literaturo različnih glasbenih zvrsti;
  - spoznavajo različne estetike in slogovna izražanja;
  - vzpostavljajo odnos z umetnostjo in s kulturo različnih narodov.
- P. Hoch, Jüdische Lieder und Tänze aus Ost-Europa und Israel (samozaložba)
  - T. Plahutnik, Slovenske ljudske (CDS)
  - F. Pallhuber, Boarische, Landler und Polkas (Psalteria)
  - G. Glasl, Alpenländische Lieder und Tänze (Preissler)
  - F. Golden – F. Wilhelm, Andere Saiten 3, 4 (Grünwald)
  - F. Golden, Blues in adventure (Grünwald)

3.4.7 Skladbe slovenskih avtorjev

Dijaki:

- spoznavajo dela slovenskih skladateljev ustrezne tehnične zahtevnosti;
  - pod mentorstvom učitelja redno vključujejo dela slovenskih skladateljev v svoj program;
  - ob njih spoznavajo slovensko glasbeno ustvarjalnost.
- Zaradi pomanjkanja slovenskih del za citre smiselno izberemo skladbo iz 3.3.7 oziroma nova nastajajoča dela.

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja glasbila in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja glasbila, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajane programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja glasbila, pri kateri sta tehnika in izraznost muziciranja omejeni in je mogoče ugotoviti težave v doseganju kakovostnega tona oz. zvoka. Kljub temu da se pojavljajo napake v notah, ritmu in slogu ter je mnogo v partituri predpisanih glasbenih oznak spregledanih ali ne popolnoma pravilno izvedenih, da sta omejeni interpretacija in muzikalna izvedba ter je morda malo lažji tudi sam glasbeni program, pa dijakova duševna in telesna vzdržljivost še vedno izkazuje sprejemljivo izvedbo celotnega programa, zahtevano ustrezno razvito tehniko ter še sprejemljivo razumevanje in izvajanje glasbe.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih.

1. letnik – letni izpit:

- lestvica in ustrezna kadenca iz obravnavane tehnične snovi;
- etuda, *izbor iz poglavja 3.1.2;*
- skladba priredbe stare glasbe, *izbor iz poglavja 3.1.3;*
- skladba ali stavek, *izbor iz poglavja 3.1.4;*
- skladba iz 20. ali 21. stoletja ali skladba slovenskega skladatelja, *izbor iz poglavja 3.1.5 ali 3.1.7;*
- skladba po lastnem izboru, *izbor iz poglavja 3.1.6.*

Najmanj dve skladbi dijak izvaja na pamet.

2. letnik – letni izpit:

- lestvica in ustrezna kadenca iz obravnavane tehnične snovi;
- etuda, *izbor iz poglavja 3.2.2;*

- skladba priredbe stare glasbe, *izbor iz poglavja 3.2.3*;
- skladba ali stavek, *izbor iz poglavja 3.2.4*;
- skladba iz 20. ali 21. stoletja ali skladba slovenskega skladatelja, *izbor iz poglavja 3.2.5 ali 3.2.7*;
- skladba po lastnem izboru, *izbor iz poglavja 3.2.6*.

Najmanj dve skladbi dijak izvaja na pamet.

3. letnik – letni izpit:

- lestvica in ustrezna kadenca iz obravnavane tehnične snovi;
- etuda, *izbor iz poglavja 3.3.2*;
- dve kontrastni skladbi ali dva kontrastna stavka priredbe stare glasbe, *izbor iz poglavja 3.3.3*;
- skladba ali stavek, *izbor iz poglavja 3.3.4*;
- skladba iz 20. ali 21. stoletja ali skladba slovenskega skladatelja, *izbor iz poglavja 3.3.5 ali 3.3.7*;
- skladba po lastnem izboru, *izbor iz poglavja 3.3.6*.

Najmanj dve skladbi dijak izvaja na pamet.

4. letnik – letni izpit:

Dijak, ki opravlja maturo iz izbirnega predmeta glasba, ne opravlja letnega izpita. V tem primeru dijak konča predmet v 4. letniku z razredno oceno.

- lestvica in ustrezna kadenca iz obravnavane tehnične snovi;
- etuda, *izbor iz poglavja 3.4.2*;
- vsaj trije kontrastni stavki priredbe stare glasbe, *izbor iz poglavja 3.4.3*;
- daljša skladba ali stavek, *izbor iz poglavja 3.4.4*;
- daljša skladba iz 20. ali 21. stoletja ali skladba slovenskega skladatelja, *izbor iz poglavja 3.4.5 ali 3.4.7*;
- skladba po lastnem izboru, *izbor iz poglavja 3.4.6*.

Najmanj dve skladbi dijak izvaja na pamet.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Delo temelji na poznavanju dijakovega tehničnega in muzikalnega znanja ter njegovih psihofizičnih sposobnosti. Učni načrti so le podlaga za delo. Praksa kaže, da prihaja v razvoju posameznikov do precejšnjih razlik, ki jih kljub selekciji in sprejemnemu preizkusu ni mogoče predvideti. Tako so odstopanja od letnega in izpitnega programa dopustna in celo nujna. V praksi to pomeni prilagajanje načina poučevanja in napredovanja dijakovim individualnim psihofizičnim in emocionalnim sposobnostim. Tudi izpitna komisija naj to primerno upošteva pri ocenjevanju.

Med šolanjem je treba posebno pozornost nameniti tistim tehničnim prvinam, ki jih dijak obvlada slabše. Izbor izvirne literature in transkripcij drugih glasbil za citre omogoča učitelju izdaten nabor del, ki bodo posamezniku koristila najbolj. Učitelj nenehno spodbuja in usmerja dijaka, da si sproti bogati osebni notni arhiv in da pri tem spoštuje načela avtorskega prava.

Dijak naj znanje stopnjuje glede na zmožnosti in pri tem ne izpušča temeljnih znanj, ki mu omogočajo kasnejšo izvedbo zahtevnejših del. Posebno pozornost velja nameniti tudi pomnjenju. To naj temelji na oblikovni in harmonski analizi, ne samo na akustičnih in vizualnih predstavah. Dijake je treba spodbujati k samostojnemu študiju skladb v okviru učnega programa in tudi posebnih zanimanj, ki jih dijak oblikuje med šolanjem. Prav tako ne smemo zanemariti igre a vista in improvizacije, ki omogočata dijaku, da se hitreje znajde v nepredvidljivih okoliščinah.

Priporočljivo je, da dijak nastopa na internih in javnih nastopih v okviru šole. Koristno pa je tudi sodelovanje na nastopih zunaj šole, na festivalih, raznih tekmovanjih doma in v tujini ter udeležba na citrarskih seminarjih ali mojstrskih tečajih doma in v tujini. Pedagoško modro in smiselno je dijaku omogočiti tudi predizpitni nastop, ki naj bi se zgodil približno teden dni pred izpitom.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertov, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk. Dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost. Ob tem spoznava zakonitosti poklicnega dela svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov, ki pomembno vplivajo na to dejavnost.

Za dosego omenjenih ciljev je bistvenega pomena tudi vzpostavitev pravilnega sistema vsakodnevne vadbe, tako v vsebinskem kot v količinskem smislu. Učitelj naj temu posveča pozornost vsa štiri leta. Z dijakom naj izdelata natančen načrt, v katerem so zajete vse vsebine, ki

so predvidene v srednješolskem izobraževanju. Ob sistematični vadbi naj dijaki razvijajo voljo, disciplino, vztrajnost, doslednost in samostojnost, spoznavajo potrebo po načrtnem delu in neprestanem izpopolnjevanju ter s tem utrjujejo delovne navade in odnos do dela. Tako dosežena spoznanja in glasbena znanja morajo postati pomemben del splošne kulture vsakega dijaka.

Prav tako pomembna je načrtna, sistematična psihološka priprava dijaka na nastope, izpite in tekmovanja, pri čemer mora biti optimalna realizacija omenjenih poustvarjalnih okoliščin končni cilj dolgoročnega, načrtnega dela.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojemanja, raven znanja in zmožnosti, dijaku pa daje tudi povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov in znanja ter morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in stvarno sliko o napredku in morebitnih zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejšo vadbo oz. učenje. Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih in javnih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo skupinsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje glasbila, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost sporeda. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

V učnem procesu so mogoče različne povezave med glasbenimi in neglasbenimi predmeti. Povezovanje med predmeti pogloblja dijakovo znanje, povečuje njegov besedni in pojmovni zaklad, mu širi obzorje in spodbudno vpliva na razvoj njegovih umetniških zmožnosti.

Predmetu citre so najbližji glasbeni predmeti, pri katerih se določene vsebine s področja solfeggia, glasbenega stavka, zgodovine glasbe, komorne in orkestrske igre, ki citre povezujejo in dopolnjujejo na zelo naraven način.

Povezovanje predmeta citre z drugimi neglasbenimi predmeti zahteva več bistrosti v razmišljanju. Zato takšne povezave še bolj širijo pogled, poglobljajo odkrivanje in razumevanje povezav glasbe z drugimi umetnostnimi zvrstmi, pa tudi s spoznanji naravoslovja, družboslovja ter informacijske in komunikacijske tehnologije. Zlasti so medpredmetne povezave lahko koristne za poglobljeno razumevanje soodvisnosti glasbene kulture z zgodovinskimi in družbenimi gibanji, predvsem nacionalnimi.

Dijaki se medpredmetno ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki pri komorni igri, v vokalno-instrumentalnih sestavih, pri igranju v orkestrih ipd. Svoja teoretska znanja, pridobljena pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi skladb.

Obstajajo tudi druge medpredmetne povezave, ki so bolj splošne narave, o čemer govorijo številne specifične mednarodne študije in raziskave.

6 MATERIALNI POGOJI

Pogoji za potek pouka predmeta citre so primerno velika, akustično in zvočno izolirana učilnica, primerna svetloba, primerno ozračje, standardna oprema za individualni pouk (koncertne diskantne citre, dve citrarski mizi, notno stojalo, ogledalo, metronom, uglaševalec) ter strokovno gradivo.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja s področja
Učitelj	<ul style="list-style-type: none"> • Visokošolskega izobraževanja citer • Srednješolskega izobraževanja citer po določilih 93. člena ZOFVI